

Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Sosyo-Ekonomik Yaşama Etkileri: Fayda Maliyet Ekseninde Bir Bakış

Effects of Syrian Refugees on Socio-Economic Life in Turkey: An Overview on the Cost–Benefit Axis

ÖZ

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren Türkiye, yakın coğrafyasında meydana gelen iktidar/rejim değişiklikleri sonrasında, farklı türlerde göç akımlarına maruz kalmıştır. Son olarak da, Ortadoğu ile Kuzey Afrika bölgelerinde yer alan bazı ülkelerde, rejim karşıtı eylemler çatışmaya dönüşmüş; Arap Baharı olarak da bilinen bu çatışmalar sonrasında da, bu ülkelerden ülkemize, göçmen ve sığınmacı/mülteci akını başlamıştır. Türkiye de komşusu olan Suriye’de iç karışıklığın artması ve bu ülkeden kaçan insanlara yönelik uyguladığı açık kapı politikasıyla, kısa zamanda milyonlarca Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmak zorunda kalmıştır. Sığınmacıların ülkemizde konuşlanmaları ve kalış sürelerinin belirsizliği, Türkiye’nin sosyo-ekonomik yaşamında yeni sorun alanlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu makalede de Suriyeli sığınmacıların ülkemizdeki sosyal ve ekonomik yaşama olan fayda ve maliyetleri incelenmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Suriyeli sığınmacıların, tarihinde ilk kez bu kadar kısa süre içinde kitlesel bir göç hareketi içinde kalmış olan Türkiye’nin, sosyoekonomik yaşantısına olan etkilerini ortaya koyabilmektir. Buradan hareketle, bu çalışmada öncelikli olarak Suriyeli sığınmacıların yasal statüleri incelenecek ardından da eğitim, sağlık, güvenlik, istihdam ve ekonomik bakımından olumlu ve olumsuz etkileri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı, Mülteci, Geçici koruma

JEL Sınıflaması: Q43, F31, O40

ABSTRACT

Since the last quarter of the twentieth century, Turkey has been exposed to different waves of migration after certain regime changes in some of the countries within close proximity to it. In some countries in the Middle East and North Africa regions, anti-regime actions eventually turned into conflict; After these conflicts, also known as the Arab Spring, an influx of immigrants and asylum seekers/refugees started to emerge from these countries to our country. Turkey has been forced to host millions of Syrian refugees in a short space of time due to growing internal turmoil in neighboring Syria and due to its open-door policy towards people fleeing from other countries. The uncertainty of the deployment of these refugees in Turkey, not to mention the uncertainty surrounding the duration of this situation, has led to the emergence of new problem areas in Turkey’s socio-economic life. This article examines the benefits and costs of Syrian refugees to our country’s social and economic life. In this context, the aim of this study is to demonstrate the effects of Syrian refugees on the socioeconomic life of Turkey, which has been involved in a mass migration movement for the first time in its history.

Keywords: Asylum seekers, Refugee, Temporary protection

JEL Classification: Q43, F31, O40

1. Giriş

Bugünkü Suriye, Osmanlı Devleti'nin 403 yıl boyunca egemenliği altında kalmış ve bu süreçte ortaya çıkan sorunlar tüm yönleri ile iç sorun olarak sosyo-ekonomik yaşamımızın bir parçası olmuştur. Suriye bölgesi, 24 Ağustos 1516'da Mercidabık Savaşı'ndan 1918 yılına kadar, Osmanlı hâkimiyeti altında (İslam Ansiklopedisi, 2019), 1920-1946 yılları arasında da Fransa'nın kontrolü altında kalmıştır. 1970 yılına kadar karışık ve çalkantılı bir süreç yaşayan Suriye, 1970 yılında dönemin Savunma Bakanı olarak görev yapan Hafız Esad'ın gerçekleştirdiği darbe sonrasında Esad ailesinin kontrolüne geçmiş ve daha sonra da yönetim, baba Esad'dan oğul Esad'a geçmiştir. Hala Esad ailesi Suriye'de iktidarlarını sürdürmektedir (Benek, 2016: 179-180).

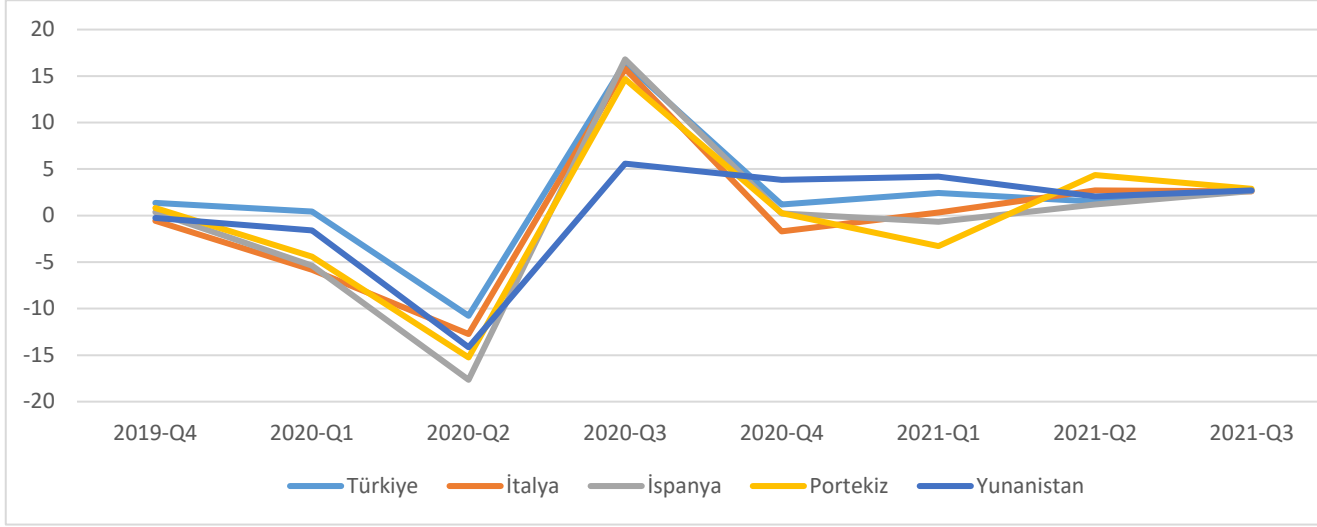
2. Türkiye'de Mültecilik Hakkı ve Suriyelilerin Yasal Durumları

Ülkemizin göç politikalarına bakıldığında; Cumhuriyet öncesi dönemde göçmenler ile ilgili özel bir düzenleme veya örgütlenmeye gidilmemiştir. Yaşanan göç hareketlerinin kısa vadeli olduğu düşünülmüştür. Sorunların çözümü de ortaya çıkış nedenleriyle sınırlı kalmıştır (Barut, 2018: 167). Osmanlı Devleti, göçleri "iskân kurumu ya da politikası"yla şekillendirmeye gitmiştir (Güzel, 2018: 105). Örneğin, 1849 yılında gelen Macarların sadece iskân sorunlarının çözümü düşünülmüş ve Dâhiliye Nezareti nezdinde bazı daireler bu konuyla ilgilenererek özel bir komisyon tarafından işlemler gerçekleştirilmiştir. 1859 yılından itibaren ise göçün yoğunlaşması sonrasında, Trabzon Valisi Başkanlığında 5 Ocak 1860 yılında Dünya'da türünün ilk örneği olan "Muhacirin Komisyonu" oluşturulmuştur. Bu komisyonun "Rasyonel ve uzun vadeli sosyal planlamayla ilgilenen ilk kurum" olma özelliğine sahip olduğu görülmektedir (Barut, 2018: 167-169). Osmanlı Devleti'nin ardından Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve sonrasında da yaşanan göç hareketleri karşısında "...bütünsellikten uzak ve parçalı, koordinasyon ve uyum sıkıntıları yaşatan bir mevzuat yapısının" (Güzel, 2018: 105) oluştuğu anlaşılmaktadır. Buna göre 2014 yılına kadar yapılan düzenlemeler ise aşağıdaki gibidir (Güzel, 2018: 105-106):

Tablo 1: ABD ve Almanya İçin Bir İşgücünün A ve B Malı İçin Üretim Miktarları

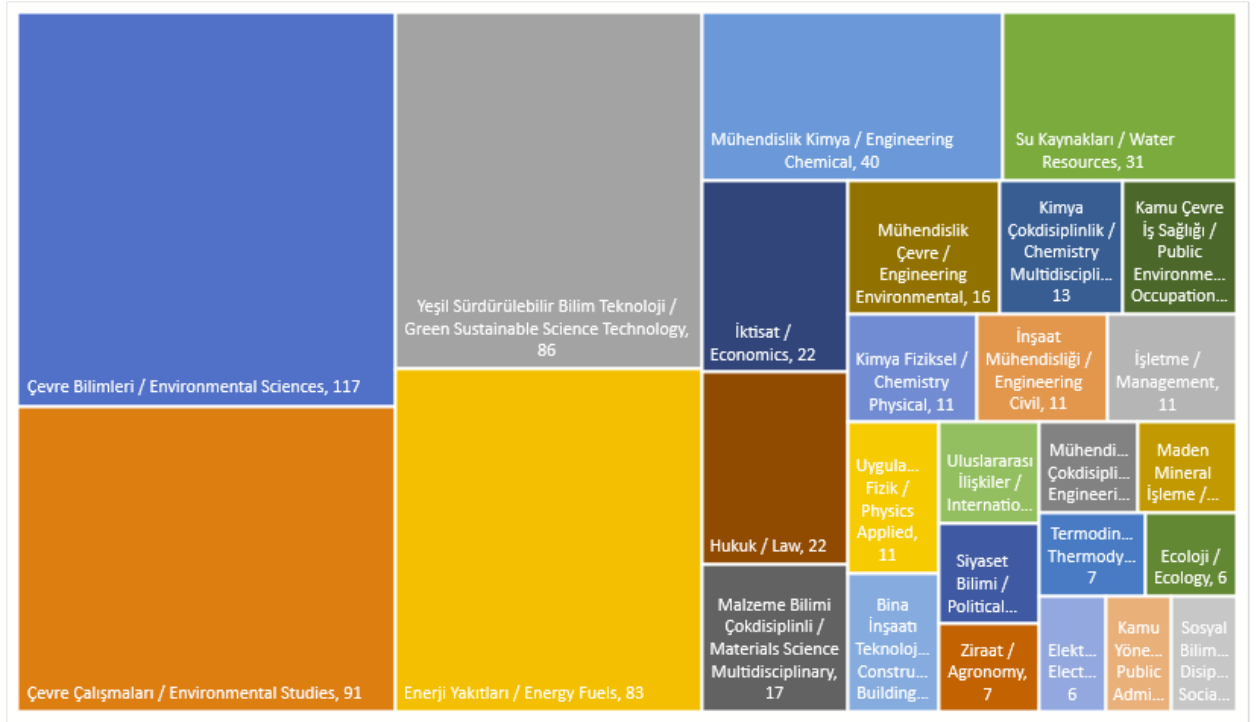
	A Malı	B Malı
ABD	50 birim	30 birim
Almanya	20 birim	80 birim

Grafik 1: GSYİH Artış Hızı (2019 4. Çeyrek- 2021 3. Çeyrek, %)

Kaynak: OECD (2022).

Şekil 1: Yayınların WoS konu kategorilerine göre dağılımı (En çok 25 tane)

3. Sonuç

Suriyeli sığınmacıların ülkemize yönelik, yoğun göç hareketi ile ilgili olarak başlangıçta, göçün 1990'lı yıllarda ülkemize çalışmak ve bavul ticareti için gelenler gibi geçici olacağı algısıyla, ortaya çıkan sorunların da geçici olduğu ve kapsamlı bir düzenlemeye gerek olmadığı görüşü bulunmaktaydı ve Suriyelilerin bu kadar büyük bir nüfusa ulaşacakları öngörülemediği. Suriye'deki

rejim sorununun kısa sürede çözüleceği ve sonrasında tersine göçün olacağı anlayışı bulunmaktaydı. Ancak Suriye'deki çatışmalara küresel güçlerin ve diğer üçüncü kesimlerin devreye girmesi ile Suriye'deki çatışmaların iç savaşa dönmesi ve bu durumda da ülkemizin açık kapı politikasını sürdürmekte devam etmesi, kaçaklar ile birlikte beş milyonu aşan bir Suriyelinin ülkemize konuşlanmasına ve adeta içimizde bir Suriye oluşmasına yol açmıştır. Suriyeli nüfusun, ülkemizde var olan sorunları büyütme ve yeni sorunların da eklenmesi bakımından olumsuz yönde etkileri çok fazla olmakla birlikte, göç alanında mevzuatımızın geliştirilmesi bakımından dolaylı olarak katkıda bulduklarını ileri sürmek de mümkündür. Çünkü önceki gelişmelerde Türkiye, göç konusunda meydana gelen gelişmeler karşısında palyatif çözümler üretirken, sorunun büyüklüğü karşısında mevzuat ve kurumsallaşma bakımından önemli aşama kaydetmiştir. Bu bakımdan Türkiye'nin, Suriyeli sığınmacılar gerçeği karşısında mevzuat geliştirmek, idari işlemler yapmak ve bu alanda yetişmiş eleman tedarik etmek yönünde ilerleme sağladığını vurgulamak mümkündür.

Suriyeli sığınmacılar, Türkiye'de buldukları süreçte eğitimden güvenliğe kadar beraberlerinde birçok sorunu da getirmiştir. Kalış sürelerinin veya kalıcı olma halinin belirsizliği, bu kişilerin ülkemizde buldukları süre içinde topluma entegre edilmeleri ihtiyacını doğurmaktadır. Ancak yapılan gözlemlerde bu sığınmacıların dil öğrenmek ve ülkemiz toplumu ile uyum sağlamak yerine gettolaşma eğilimi içinde (İstanbul'da Fatih, Aksaray gibi) oldukları gözlenmektedir. Bu durum vatandaşlarımızın sığınmacılara yönelik negatif algısını güçlendirmektedir. Sorunlara çözüm üretilebilmesi ve politikaların geliştirilmesi ise ancak, tüm kesimlerin mutabakatı ile mümkün olabilir.

Kaynakça

- AFAD. (2014). *Suriye'den Türkiye'ye nüfus hareketleri kardeş topraklarındaki misafirlik*, Ankara.
- Akcan, A. T. (2018). Türkiye işgücü piyasasında suriyeli sığınmacıların yeri ve etkileri, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 8(2), 59–73.
- Alabbadi, S. A. (2019). The effect of Syrian refugees on increasing crime rate, mediating role the change of social structure, *European Journal of Scientific Research*, 152(3), 265–275.
- Arslantürk, O. ve Tunç, Y.E. (2018). Türkiye'de yabancıların çalışma izinleri Suriyeliler örneği, *Ombudsman Akademik*, (9), 141–180.
- Aygül, H. H. (2018). Mülteci emeğinin Türkiye işgücü piyasalarındaki görünümü ve etkileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(20), 68–82.
- Barut, I. (2018). Osmanlı döneminde gerçekleşen göçlerin kurumsallaşma ve göç politikaları üzerindeki etkileri, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi Göç Özel Sayısı*, 1, 161–190.
- Benek, S. (2016). Türkiye Suriye ilişkilerinin sosyal coğrafya açısından tarihsel arka planı, *Gaziantep University Journal of Sciences*, 1(15), 171–192.
- Ceritoğlu, E., Gürcihan, H. B., Torun, H. ve Tümeni S. (2017). The Impact of Syrian refugees on natives' labor market outcomes in Turkey: evidence from quasi experimental design, *T.C. Merkez Bankası Working Paper No: 17/05*.

Kaynakça yazımına “Kaynakça” başlığı altında kaynaklar alfabetik olarak sıralanarak yazılır. Metin İngilizce ise başlık “References” olarak verilir. Kaynakların yazımında paragraf özellikleri tek satır aralığı ve girinti özel asılı seçeneği için 1,5cm belirlenir aralık sonra 6nk olarak işaretlenir.

Metin içi atıflar aşağıdaki örneklerde gösterilmiştir. Sayfa numarası belirtilmesi durumunda (Akyüz, 2014: 123-125) formatı kullanılmalıdır.

(Kaplan, 2022) Kaplan (2022) (Öztürk, 2021: 126)

(Yılmaz vd., 2011)

APA7, atıf ve kaynakçada “and” yerine “&” kullanılmasını önermektedir. Ancak Türkçede “&” sembolü “ve” yerine kullanılmadığından, Türkçe olarak yazılan metinlerde atıf yaparken ve kaynakça yazarken “&” sembolü kullanılmamalıdır. Ayrıca, üç kişiden çok yazarlı metinlere atıf yaparken APA “et al.” (Kernis et al., 1993) kullanılmasını önermektedir. Ancak Türkçe’de “et al.” yerine “vd.” (Kernis vd., 1993) kullanılmalıdır.

Bununla birlikte, eğer çalışma İngilizce hazırlanmışsa, bu metinlerde atıf ve kaynakçada APA7 standartlarına uygun olarak “and” yerine “&” sembolü ve “et al.” kullanılmalıdır.

İki Yazarlı Kitap

Kalip	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. ve Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). <i>Kitabın adı</i> (Baskı Sayısı). Yayınevi.
Türkçe	Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). <i>SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri</i> (4. Baskı). Detay Yayıncılık
İngilizce	Stuss, D. T., & Benson, F. (1986). <i>The frontal lobes</i> . Raven Pr.
İngilizce kaynağın Türkçe bir eserde yazılması*	Stuss, D. T. ve Benson, F. (1986). <i>The frontal lobes</i> . Raven Pr.

Sürelî yayınlarda iki yazarlı makale

Kalıp*	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi. ve İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi. (Yıl). Makalenin başlığı. <i>Sürelî Yayının Adı, Cilt</i> (Sürelî yayının sayısı), Sayfa aralığı. http://doi.org/xx.xxxxxxxx
Türkçe	Özkan A. ve Şenyüz L. (2005). Haloperidolün sıçanlarda çevresel uyarılar tarafından kontrol edilen pedala basma davranışı üzerindeki etkileri. <i>Türk Psikoloji Dergisi</i> , 20(56), 1-17.
İngilizce	Martin, L. E., & Potts, G. F. (2004). Reward sensitivity in impulsivity. <i>Neuroreport</i> , 15(9), 1519-1522. http://doi.org/10.1097/01.wnr.0000132920.12990.b9
İngilizce kaynağın Türkçe bir eserde yazılması**	Martin, L. E. ve Potts, G. F. (2004). Reward sensitivity in impulsivity. <i>Neuroreport</i> , 15(9), 1519-1522. http://doi.org/10.1097/01.wnr.0000132920.12990.b9

Kıtap bölümü

Kalıp	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. ve Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Kıtap bölümünün adı. <i>Kıtabın adı</i> (Baskı sayısı, Sayfa aralığı) içinde. Yayınevi.
Türkçe	Hovardaoğlu, S. (2007). Psikolojik ölçmenin temelleri. <i>Davranış bilimleri için araştırma teknikleri</i> (2. Baskı, s. 87-125) içinde. Hatipoğlu Yayınevi.
İngilizce	Luck, S. J. (2014). A Broad Overview of the Event-Related Potential Technique. In <i>An introduction to event related potential technique</i> (2nd ed., pp. 1-34). The MIT Press.
İngilizce kaynağın Türkçe bir eserde yazılması*	Luck, S. J. (2014). A Broad Overview of the Event-Related Potential Technique. <i>An introduction to event related potential technique</i> (2. Baskı, s. 1-34) içinde. The MIT Press.

Editörlü kitap

Kalıp	Editörün soyadı, editörün adının baş harfi. (Ed.). (Yıl). <i>Kitabın adı</i> (Baskı sayısı). Yayınevi.
Türkçe	Aydemir, Ö. ve Köroğlu, E. (Ed.). (2009). <i>Psikiyatride kullanılan klinik ölçekler</i> (4. Baskı). HYB Basım Yayın.
İngilizce	Stuss, D. T., & Knight, R. T. (Eds). (2002). <i>Principles of frontal lobe functions</i> . Oxford University Press.
İngilizce kaynağın Türkçe bir eserde yazılması*	Stuss, D. T. ve Knight, R. T. (Ed). (2002). <i>Principles of frontal lobe functions</i> . Oxford University Press.

Editörlü kitapta bölüm

Kalıp	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Kitap bölümünün adı. Editörün adının baş harfi. Editörün soyadı (Ed.), <i>Kitabın adı</i> (Baskı sayısı, Sayfa aralığı) içinde. Yayınevi.
Türkçe	Özkan Ceylan, A. ve Bekçi, B. (2012). Algı. N. Güngör Ergan, B. Şahin Kütük ve R. Coştur (Ed), <i>Davranış bilimleri</i> (s. 33-53) içinde. Siyasal Kitabevi
İngilizce	Posner, M. I. (1995). Attention in cognitive neuroscience: An overview. In M. S. Gazzaniga (Ed.), <i>The cognitive neurosciences</i> (pp. 615-624). The MIT Press.
İngilizce kaynağın Türkçe bir eserde yazılması*	Pizzagalli, D. A. (2007). Electroencephalography and high-density electrophysiological source localization. J. T. Cacioppo, L. G. Tassinary ve G. G. Berntson (Ed.), <i>Handbook of psychophysiology</i> (3. Baskı, s. 5-84) içinde. Cambridge University Press.

İnternet Sayfası Kaynakları	
Kalıp	Yazar Soyadı, Adının baş harfi veya Grup adı. (Yıl). Çalışmanın başlığı. İnternet sitesinin adı. URL adresinden tarihinde alınmıştır.
Türkçe	Türk Psikologlar Derneği (2019, 26 Kasım). Mesleki mevzuat. https://www.psikolog.org.tr/tr/kurumsal/mesleki-mevzuat-x654/ adresinden 2 Eylül 2020 tarihinde alınmıştır.
İngilizce	World Health Organization. (2020). Coronavirus. Retrieved September 2, 2020 from https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1

Bilimsel Toplantı ve Sempozyum Sempozyum/Panel

Kalıp	Birinci katılımcının soyadı, Adının baş harfi., İkinci katılımcının soyadı, Adının baş harfi., Üçüncü katılımcının soyadı, Adının baş harfi. (Yıl, Gün, Ay). Sunumun başlığı. Oturum başkanının adının baş harfi. Oturum başkanının soyadı (Oturum başkanı), <i>Sempozyum / Panelin adı</i> içinde [Sempozyum/Panel]. Konferans adı, Sempozyumun Gerçekleştiği Şehir, Ülke.
Türkçe	Mestçi, S. (2018, Kasım, 15-17). Davranışsal bağımlılıklara genel bir bakış. F. Gökkaya (Oturum başkanı), <i>Bağımlılığın diğer yüzü: Davranışsal bağımlılık</i> içinde [Panel]. 20. Ulusal Psikoloji Kongresi, Ankara, Türkiye.
İngilizce	Geertsema, H. (2010, October, 1-3). teaching ethics to healthcare psychologists. In A. Koblicova (Chair), <i>Teaching of ethics</i> [Symposium]. 4th EFPA symposium on professional Ethics, Prague, Czech Republic.

Book

Invert names so that the last name comes first, followed by a comma and the initials. Leave a space between initials. Retain the order of authors' names.

Place the copyright year in parentheses. End with a period.

Capitalize only the first letter of the first word. For a two-part title, capitalize the first word of the second part of the title. Also capitalize proper nouns. Italicize the title. End with a period.

Author, A. A., & Author, B. B. (Copyright Year). *Title of the book* (7th ed.).

Publisher. DOI or URL

Include the name of the publisher, followed by a period. Do not include the publisher location. **Are there multiple publishers?** If so, separate them with a semicolon.

Does the book have a DOI? Include a DOI if available. Do not include a URL or database information for works from academic research databases. Include a URL for ebooks from other websites. Do not put a period after the DOI or URL.

Does the book have an edition or volume number? If so, include the number in parentheses after the title but before the period. If both, show edition first and volume second, separated by a comma. Do not put a period between the title and the parenthetical information.

Journal Article

Invert names so that the last name comes first, followed by a comma and the initials. Leave a space between initials. Retain the order of authors' names.

Place the year in parentheses. End with a period.

Capitalize only the first letter of the first word. For a two-part title, capitalize the first word of the second part of the title. Also capitalize proper nouns. Do not italicize. End with a period.

Author, A. A., & Author, B. B. (Year). Title of the article.

Name of the Periodical, volume(issue), #-#. <https://doi.org/xxxx>

Capitalize all major words in the periodical name. Follow with a comma. Italicize the periodical name (but not the comma after).

Italicize the volume number. Do not put a space between the volume number and the parentheses around the issue number.

Do not italicize the issue number or parentheses. Follow the parentheses with a comma. **No issue number?** That's okay. Follow the volume number with a comma.

Include the article page range. Use an en dash; do not put spaces around the en dash. End with a period.

Does the article have a DOI? Include a DOI for all works that have one. Do not put a period after the DOI.

Chapter in an Edited Book

Invert names so that the last name comes first, followed by a comma and the initials. Leave a space between initials. Retain the order of authors' names.

Place the copyright year in parentheses. End with a period.

Capitalize only the first letter of the first word. For a two-part title, capitalize the first word of the second part of the title. Also capitalize proper nouns. Do not italicize. End with a period.

Author, A. A., & Author, B. B. (Copyright Year). Title of the book chapter.

In A. A. Editor & B. B. Editor (Eds.), *Title of the book* (2nd ed., pp. #-#).

Publisher. DOI or URL

Write the word "In" and the initials and last name (not inverted) of each editor. Use "(Ed.)" for one editor or "(Eds.)" for multiple editors. End with a comma.

Provide the title of the book in which the chapter appears. Capitalize only the first letter of the first word. For a two-part title, capitalize the first word of the second part of the title. Also capitalize proper nouns. Italicize the book title.

Include the chapter page range. End with a period. **Does the book have an edition or volume number?** If so, include the number in parentheses before the page range. If both, show edition first and volume second, separated by a comma, before the page range. Do not put a period between the title and the parenthetical information.

Include the name of the publisher followed by a period. Do not include the publisher location. If there are multiple publishers, separate them with a semicolon.

Does the book have a DOI or URL? Include a DOI if available. Do not include a URL or database information for works from academic research databases. Include a URL for ebooks from other websites. Do not put a period after the DOI or URL.